

JULIUS EVOLA

»TAO TE KING«

(DÀODÉJĪNG)

A PRINCÍPIUM ÉS AKCIÓJÁNAK KÖNYVE

1. kiadás

MAGÁNKIADÁS – BUDAPEST

2026

FORDÍTÓI ELŐSZÓ

A magyar olvasóközönség számára Lao-ce műve elválaszthatatlanul egybe-
forrt Weöres Sándor és Tőkei Ferenc klasszikus fordításával, amely a *Tao Te King* címet honosította meg hazánkban. Bár ez a névforma a modern sino-
ológiai és átírási szabályok felől nézve elavult, mára kitörölhetetlen kulturális fo-
galommá, önálló védjeggyé vált. Ezt az élő örökséget tiszteletben tartva – és az
olvasói eligazodást segítve — döntöttünk úgy, hogy a címlapon idézőjelek között,
mintegy kulturális hivatkozásként a »*Tao Te King*« címet szerepeltetjük, rögtön
kiegészítve azt a nemzetközi *Dàodéjīng* alakkal. A könyv lapjain, a szövegben és a
jegyzetapparátusban azonban már a filológiai elveknek megfelelően, a hivatalos
magyar tudományos átírást (*Tao Tö Csing*), illetve a Pinyin rendszert használjuk.

Nem tekintettük feladatunknak, hogy az 1959-es olasz szöveg minden történeti
és filológiai esetlegességét érintetlenül megőrizzük. Ugyanakkor nem volt célunk
Julius Evola Tao Tö Csing-változata mellé egy újabb, tőle független fordítást állíta-
ni. Itt magának Evolának a *Bevezető*ben megfogalmazott eljárását követtük: amikor
korábbi, 1922-es munkáját felülvizsgálta, félretette annak filozófiai előfeltevéseit,
Lao-ce művét visszahelyezte a távol-keleti tradíció egészébe, és az időközben hoz-
záférhetővé vált fordítások és kutatások alapján korrigálta a kellően nem igazolható
olvasatokat. A filológiai pontosságot fontosnak tartotta, de nem választotta el attól a
magasabb követelménytől, amelyet a tradicionális és spirituális értelem elsőbbsége
jelentett.

Mi ugyanezt az utat folytattuk korunk tágabb forrásanyagára alapozva. Evola óta
számos korai kínai kézirat került napvilágra, jelentősen fejlődött a klasszikus szö-
vegek kutatása, s pontosabban rekonstruálhatóvá vált az is, milyen európai közve-
títőkön — mindenekelőtt Ular és Wieger munkáin — keresztül jutottak el hozzá
bizonyos olvasatok. E forrásokat nem azért vontuk be, hogy a modern sinológia
mérccéjével felülbíráljuk Evola gondolatvilágát, egyszerűen arra szolgáltak, hogy el-

válasszuk egymástól a kínai szöveg eredeti magját, a régi közvetítő fordítások saját értelmező rétegét és Evola tudatos metafizikai megközelítését.

Kettős hűségre törekedtünk: megőrizni Evola saját metafizikai olvasatának irányát, ugyanakkor láthatóvá tenni mögötte azt a kínai szöveg szerkezetét, amelyet a fordítói közvetítés olykor elhalványított, átrendezett. Ezek nem egymással versengő tekintélyek — a kérdés inkább az volt: meddig erősíthető vissza a kínai szöveg képe, kapcsolata úgy, hogy közben ne egy másik Tao Tö Csinget írjunk Evola könyvének helyére.

Ez azért sem oldható meg egy egyszerű »eredeti–fordítás« szembeállítással, mert maga a kínai szöveg sem egyetlen érintetlen összöveg formájában áll előttünk. A később kanonikussá vált, nyolcvanegy fejezetes hagyomány mellett ma már rendelkezésünkre állnak korábbi kézirati tanúk, mindenekelőtt a guodiani bambuszszövegek és a Mawangdui selymekéziratok; emellett külön szövegvonalat és értelmezési hagyományt képvisel többek között Wang Bi és Heshang Gong változata és kommentárja. Nem próbáltunk egy feltételezett, minden más változat fölött álló »eredeti Lao-cét« rekonstruálni: az eltérő szövegváltozatokat ott vontuk be, ahol valamely szó, kép vagy mondatviszony értelmét valóban módosították, vagy különös fényt vetettek Evola olvasatának eredetére. Nem »helyes jelentést« akartunk adni, hanem meg akartuk mutatni, hogy milyen jelentésrétegeket látott maga a kínai hagyomány egy tömör vagy többértelmű formula körül.

Ha Evola saját kommentárjában világosan megindokol egy értelmezést, azt akkor is megőriztük, ha a kínai kifejezés mai filológiai szempontból másképpen is fordítható. Ha viszont egy különös alak nagy valószínűséggel valamely közvetítő fordítás esetlegességéből származott, és nem hordozott önálló evolai metafizikai tétet, nagyobb szabadsággal állítottuk helyre a kínai szerkezetet. Nem szavakat »javítottunk«, hanem elveszett viszonyokat: egy ok és következmény kapcsolatát, két tag tudatos párhuzamát, egy ismétlődő terminust, képet vagy ritmust, amely Evola európai forrásaiban már elmosódott. Ilyen esetekben az volt a cél, hogy *Evola fogalma és a kínai mondat szerkezete egyszerre maradjon olvasható*.

A szögletes zárójelekben nem egy második, »helyesebb« fordítást adunk a főszöveg mellett, és nem céljuk kijavítani a szerzőt, inkább: egy-egy olyan kínai szó, kép vagy kapcsolat válik általuk láthatóvá, amely segíti Evola mondatának pontosabb megértését.

A legérzékenyebb helyeken azonban tudatosan megálltunk. Ha Evola értelmezése és a kínai szöveg közötti különbséget nem lehetett úgy egyetlen magyar sorban összeegyeztetni, hogy egyik réteg se sérüljön, nem próbáltunk mesterséges kompro-

misszumot létrehozni. Ilyenkor Evola szövege maradt a főszöveg gerince, a filológiai különbséget pedig rövid szerkesztői jegyzetben jeleztük.

E módszerből következik, hogy a jelen kötet nem egyszerűen »Evola modernizált fordítása«, de nem is filológiai társítás, amelyben régi és új Lao-ce-fordítások mondatait illesztettük egymás mellé: a fordítói és kommentálói hang mindenütt Evoláé marad. A kínai kontroll nem új olvasatot kívánt bevezetni mellé, hanem mélységet adni mögé: visszahozni egy eltűnt képet, megmutatni egy elfeledett párhuzamot, helyreállítani egy motívum kapcsolatát a mű más fejezeteivel, vagy éppen jelezni azt a pontot, ahol Evola tudatosan továbbmegy a kínai mondat közvetlen értelménél.

A jelen kiadás jellege sem elsősorban a jegyzetek számában vagy a filológiai háttér terjedelmében áll. Arra törekedtünk, hogy a különböző történeti rétegeket ne mossuk össze, de ne is szakítsuk szét őket. Aki egyszerűen Lao-ce verseit és Evola értelmezését kívánja olvasni, annak a főszövegnek önmagában is működnie kell. Aki pedig közelebbről kívánja látni, miként találkozik egy korai kínai formula, egy klaszszikus kommentár és Evola tradicionális metafizikája, annak a szögletes betoldások és a rövid jegyzetek egy második olvasási réteget nyitnak meg. E módszer éppen azt kívánja megmutatni, hogy Evola Tao Tö Csingje is e rétegek találkozásából született, és akkor lehet hozzá a leghűségesebben közelíteni, ha e pontokat nem eltakarjuk, hanem pontosabban láthatóvá tesszük.

Szongott Rudolf

BEVEZETŐ

(*részlet*)

Most a PrINCÍPIUM Erényét, a tö-t [dē] tekintsük rendező hatalomként. Meg kell jegyezni, hogy az ősi kínai nyelvben a tö [dē] terminusnak nem volt morális jelentése — ezt csak később, a konfucianizmus után nyerte el —; hatóerőt jelentett — ahogyan a középkorban is beszéltek valamely szubsztancia vagy elem »erényéről« —, mindenekelőtt pedig mágikus hatalmat. A mágikus erőt mind a ling [líng], mind a tö [dē] terminussal jelölték. Ebben az értelemben beszéltek például az öt hatalomról — vu-tő [wǔdē] —, amelyek révén a kínai dinasztiák uralkodtak. Ez a jelleg az Ég Erényeként vagy Akciójaként értett tö-ben [dē] is jelen van. A Tao Tő Csing tanítása szerint, mivel a transzcendencia valóságosan jelen van az immanenciában, a világban láthatatlanul és spontán módon magasabb rend valósul meg; ezt a bizonyos értelemben mágikus működést nevezi a taoizmus »nem-cselekvőnek«. E kifejezés azt jelenti: nem a világ folyásába való közvetlen, szabályozó vagy moralizáló beavatkozásról van szó, mint a Gondviselés teisztikus teológiájában, hanem olyan fölérendelt hatásról, amely nem kötődik meghatározott célokhoz vagy szándékokhoz, és nincs tekintettel az egyesekre — Lao-ce szerint »nem emberi« (5. fej.). Meghagyja a dolgok és lények szabadságát, mégis olyan egésszé rendezi őket, amely a Nagy Egyet és a Tökéletességet tükrözi. Ezt két taoista kép fejezi ki. Az egyik az Ég hálója, amelynek tágak a szemei, de semmi sem menekül előle (73. fej.); a másik a nagy völgy, amely nem cselekszik, mégis ellenállhatatlanul felé tart, belé ereszkedik és benne fut össze a lejtők minden vize. Ilyen a PrINCÍPIUM Erénye, a tö [dē]. Ugyanezt fejezik ki Csuang-ce következő mondatai is (XII, 3; XXII, 2): »A PrINCÍPIUM Akciója az Ég révén kiterjedésében végtelen, szubtilitásában megragadhatatlan... A PrINCÍPIUMról csak annyit mondhatunk, hogy mindennek eredete, hogy mindenre hat, miközben közömbös marad.« Általánosabb értelemben, a tiszta metafizikán túl, a tö [dē] a »jelenlét hatalma«. Lények és dolgok a tö [dē] központjai lehetnek — mint majd látni fogjuk, mindenekelőtt a »Reális Emberek« és a »Transzcendens Emberek«. Ekkor a Tao mintájára »cselekvés nélkül cselekszenek«: pusztán jelenlétükkel hatnak, személytelenül és ellenállhatatlanul, minden közvetlen »tevésen« és sajátos szándékon túl. Innen az átmenet a Tao metafizikájától a Tao szerinti etikához és politikához. Az eddig rögzített ideákhoz a tö [dē] e sajátos felfogását társítva az átfogó kozmikus kép tehát a következő: kimeríthetetlen áramlás és létrehozás, amelyet az Üresség hat át; örök és megváltoztathatatlan törvény, amely az Erény mágija révén minden változásban működik — irányít anélkül, hogy érintene, ural anélkül, hogy kényszerítene, véghezvisz anélkül, hogy »tenne«. Ebben a láthatatlan Akcióban jelentős szerepe van az összhangzó akciók és reakciók prINCÍPIUMÁNAK, amely már a Ji-csing metafizikájában is jelen van. Vö. Csuang-ce

(XXV, 10): »A PrINCÍPIUM a létezők mindenségének pólusaként és tengelyeként cselekszik; róla csak annyit mondunk: ő a pólus, a tengely, anélkül hogy megpróbálnánk megérteni vagy megmagyarázni... A módosulások — egyetlen norma hatásai — nem bontják meg a megváltoztathatatlan Egészét. Az ellentétek mind helyet kapnak ebben az Egészben, anélkül hogy összeütköznének.«

A taoista metafizikával kapcsolatban még két utolsó pontra térünk ki.

Az első a metafizikai Diász tradicionális tanára vonatkozik, amely már a Ji-csingben is megjelent mint a jin [*yin*] és a jang [*yang*] tana. A Tao megnyilvánulása a *yang* és a *yin* váltakozó játéka révén bontakozik ki: ezek ellentétes, ugyanakkor kiegészítő és elválaszthatatlan princípiumok, amelyeknek sokféle megfelelésük van — az örök férfiúi és az örök női, az aktív és a passzív, az Ég — szűkebb értelemben — és a Föld, a fényes és a sötét, a teremtő és a befogadó, és így tovább. A Ji-csing minden folyamat, létező és jelenség struktúráját e két hatalom vagy minőség különféle dinamikus kombinációira vezette vissza, és ezeket a trigramok és hexagramok képrendszerében rögzítette; e jelek *yin*- és *yang*-vonalakból épülnek fel. Az Ég Útja tehát a *yin* és a *yang* révén működik. A Tao Tő Csingben visszatérő sajátos idea az ellentétek átfordulása: egyetlen minőség — legyen az *yin* vagy *yang* — sem növekedhet vagy bontakozhat ki határtalanul. Tetőpontját elérve egyúttal arra a határra jut, amelyen túl az ellenkező minőségbe fordul át. Így például a mértéken túl meghosszabbított béke rendezetlenségbe és háborúba torkollik; a szélsőséges rendezetlenség rendet idéz elő; az emelkedést süllyedés követi, a mélypontig jutott süllyedést pedig emelkedés — vö. a kínai népi mondással: »Amikor a hold megtelik, fogyni kezd« —, és így tovább. Mindez mintegy hatalmas körforgásban megy végbe, amelyben a Nagy PrINCÍPIUM Erényének láthatatlan, rendező, helyreigazító és kiegyenlítő Akciója nyilvánul meg.

A második pont a változás, ji [*yi*] fogalmára vonatkozik; ebben mind a Ji-csing, mind a taoizmus a létrehozás, a teremtés, a kibontakozás és a létesülés fogalmait foglalja össze. A lények és dolgok megjelennek, létesülnek és eltűnnek: mindez »állapotváltozás« révén történik. Mindabban, ami történik, ami felkel és lehatnyatlik — születésben, életben és halálban —, nincs más, csak állapotváltozás: ez a távol-keleti metafizika egyik alapvető szemlélete. A PrINCÍPIUM a lét potenciálisait preformális állapotban foglalja magában; az Egy örök hatalma révén — amelyet e tekintetben a kibocsátó–nemző, tápláló és eltető női [*yin*] funkcióhoz

Részlet Julius Evola: *Tao Te King, A PrINCÍPIUM és Akciójának könyve* című művéből

A kötet várható megjelenése: 2026. október vége

A közölt részlet a végleges kiadás előtti szövegállapotot tükrözi. A tipográfiai struktúra rögzített, a nyomdai tördelés, a szöveggondozás és az elválasztások finomhangolása folyamatban van.

A tartalom szerzői jogvédelem alatt áll; másolása, terjesztése vagy újrafelhasználása a kiadó írásos engedélye nélkül tilos.

Letöltve a <https://evola.hu> weboldalról.

TAO TÖ CSING
(DÀODÉJĪNG)

A PRINCÍPIUM
ÉS AKCIÓJÁNAK
KÖNYVE

(részlet)

A középső tér (a völgy) energiája örökkévaló:
ez a Titokzatos Nő.

A Titokzatos Nő kapuja
az Ég-és-Föld gyökere.

Folytonos és változatlan [mintha jelen volna],
működik és nem merül ki.

Lehetséges, hogy ebben a fejezetben a Tao doktrínája a primordiális Anyai–Női princípium archaikus felfogásának maradványaival érintkezik (*Magna Mater Genitrix*). »A középső tér hatalma« — szó szerint, képekben: »a völgy életereje (vagy szelleme)«. A völgy — mint két hegysor közötti tér — egyrészt az Üresség, másrészt annak a középső térnek az ideájára utal, amelyben a Princípium Erénye örök kiadásban és átalakulásban nyilvánul meg (eltérően a völgy és a női princípium 61. és 66. fejezetbeli jelentésétől). Egyes kommentárok a kétszárnyú kaput a Princípiumra vonatkoztatják, amely a Diáson, a jinen [*yin*] és a jangon [*yang*] keresztül hat. Az összefüggés nem világos, mert itt bizonyos módon egymásra vetül a Princípium és az Erény ideája. Végül szó lehet az »éter fluidumról« (csi, *qi*) is. Ez a mű egyik legbonyolultabb, sokféleképpen értelmezett fejezete. Egyben azok közé tartozik, amelyeket az operatív taoizmus ezoterikusan is értelmezett, az emberi lényt okkult szempontból tekintve. A szöveg itt technikai jelentésű írásjegyeket használ, amelyek értelmét nehéz rekonstruálni. Az ilyen értelmezések egyik példája szerint a Titokzatos Nő a *yin*-lélek (bo, *pò*) princípiuma vagy energiája, amelyből a testi halhatatlanságot keresőnek ki kell vonnia és koagulálnia a szubtilis esszenciát; a kétszárnyú kapu az orra utal; az utolsó két sor pedig a légzéstechnikára: »Hosszan, igen hosszan lélegezni, mintha vissza akarnánk tartani a leheletet, mozdulatlanul maradván.«¹ A Titokzatos Nő a »belső nő«: »folytonosan bennünk van« — mondja Kuan-ce [*Guānzǐ*].

¹ Cfr. J. J. M. De Groot, *Universismus*, Berlin, 1918, 110–111. p.

Ha a birodalom megtartásához közvetlen cselekvéshez
kell folyamodni,
az annyi, mint kényszerűen az ellenkezőjét tenni annak,
amit kellene.

A birodalom finom és összetett organizmus [szakrális edény];¹
nem igazodik egyetlen ember által elrendelt szabályokhoz.
Mechanikusan rendezni annyi, mint megbontani rendjét;
rögzíteni akarni annyi, mint elveszíteni.

Mert változékony a létezők viselkedése:
hol előrehaladás, hol engedés;
hol hevület, hol apátia;
hol heves lendület, hol gyengeség;
hol nyugtalanság, hol nyugalom.

Ezért a Reális Ember — a létezők összességét illetően —
kerüli az erőltetést,
visszaszorítja a hivalkodó bőséget,
elveti a túlzást.

Az utolsó sorok értelme: jelenléte révén kifejtett akciójától eltekintve a Reális Ember vezetői funkciója csakis »mérséklő« lehet. Hagyja, hogy minden létező saját természetét kövesse, és nem próbálja mechanikus és mesterséges rendbe kényszeríteni (vö. 18. és 19. fejezet); ugyanakkor visszaszorít minden túlzást (vö. 74. fejezet), minden olyan feszültségi vagy telítettségi pontot, amely megzavarná a társadalomban működő erők egymásra hangolódását és kölcsönös kiegyenlítődéset (vö. 77. fejezet). A minta mindig a Tao. Granet tiao-ho [tiáohé] kifejezése azt az »összerendező, harmonizáló vagy kiegyenlítő akciót« jelöli, »amely minden ellentét mélyén működik«.

¹ [A kínai tien-hszia sen-csi [tiānxià shénqì] formula szó szerint az »Ég-alattit« nevezi sen-csinek [shénqì]: szakrális vagy numinózus »edénynek«. A kép olyan egészet jelöl, amely nem alakítható vagy ragadható meg tetszés szerint. Evola ezt az organikus rend felől bontja ki a »finom és összetett organizmus« formulájával. — A szerk.]

Van cselekvő bátorság,
amely halálhoz vezet.
Van nem-cselekvő bátorság,
amely megőrzi az életet.
Mindkettő lehet olykor jó, máskor rossz.

Az Ég ítéletét
ki ismerheti?

Az Ég Útja:
versengés nélkül győzni;
parancsolás nélkül engedelmességet kiváltani;
hívás nélkül magához vonzani.
Nyugodtan
mindent beteljesít.

Az Ég hálója tág szemű,
de semmi sem menekül előle.

Az első két sor egyike annak bátorságára vonatkozik, aki a cselekvésben nem riad vissza attól, hogy a halál elé menjen; a másik annak bátorságára, aki önmagával szemben is érvényesíteni tudja a nem-cselekvés és a nem-önérvényesítés princípiumát. A körülményektől — vagyis végső jelentésüktől — függően mindkét magatartás lehet jó vagy rossz. A nem-cselekvés, önmagunk kímélése és a veszély kerülése — amit egyesek a taoizmus lényegének tartanak — lehet pusztá gyávaság és ernyedtség is; ekkor bizonyosan nincs értéke. Más az a magatartás, amelynek értelmében maga Konfuciusz is elítélte a haszontalan vakmerőséget, és arra intett, hogy az életet arra kell megőrizni, ami valóban méltó a követésre: ez a másik bátorság.

Jól ismert és nagy erejű az utolsó két sorban álló mondás: »Az Ég hálója tág szemű, de semmi sem menekül előle.« Vesd össze a nyugati mondással: »Isten malmai lassan őrölnek, de finomra őrölnek«, valamint de Maître képével az óraszerkezetről, amely mindig a pontos időt mutatja, még ha egyes kerekai külön-külön szabálytalanul mozognak is.¹ Ez a kép pedig egy másik távol-keleti formulához vezet vissza: »A rend minden rendetlenség összege.« Ugyanezt fejezi ki Lao-ce is, amikor azt mondja, hogy az Ég Útja nyugodtan és részrehajlás nélkül mindent beteljesít: meghagyja

az egyes létezők szabadságát, még az eltérés szabadságát is; megragadhatatlan befolyások és visszahatások révén azonban eléri, hogy a rendetlenségek kiegyenlítsék egymást, és maguk valósítsák meg a végső, meg nem nyilvánult tervet — úgy, hogy a kozmikus óra mindig a pontos időt mutassa.

¹ [De Maistre az óráképet a *Considérations sur la France* első fejezetében azt hangsúlyozza, hogy a szabad egyedi cselekvések nem bonthatják meg az általános tervet. Guéron a *La Crise du monde moderne*-ban »távol-keleti formulaként« idézi, hogy az általános rend »minden rendetlenség összegéből« áll. A spontán rend és a visszahatások motívumához vö. az 57–58. fejezettel. — A szerk.]